

САНА ОЛОХ

Х а н н а т

ССКП ЧУРАПЧЫТААВЫ РЯКОМУН УОННА НАРОДНАЯ
ДЕПУТАТТАР ОРОУОННААВЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

1931 сүл алтынны
15 күнүттэн тахсар

№ 98 (6546).

1987 сүл. Атырдыах ыйын 15 күнэ.
СУБУОТА

Сманата
3 харчы.

ИККИС ОХСУУЛААХ ДЕКАДА ТҮМҮКТЭНЭРЭ 5
ХОНУК ХААЛЛА. ТИЭРДИЛБИТ СОРУДАХТАРЫ
ТОЛОРУУ БАРЫБЫТЫГАР ВУЛГУЧЧУЛААХ.

БААР КЫАБЫ МУГУТУУРДУК ТУНАНЫАХХА!

ССКП Киин Комитеттыгар

АГРОПРОМЫШЛЕННАЯ ПРОИЗВОДСТВОНАЯ— НАУЧНАЯ ХААЧЧЫНЫ

ССКП КИ уонна ССРС Министрдарын Совета
«Дойду агропромышленный комплекс научный
хааччыныны тупсары тунуан» Уураады ылым-
нылар.

Наука производственной кытта ыкса ситимнэни-
тин төрүтүтэр олохтор агропромышленный комп-
лексе производственной-технической уонна научной
кыахтара үрдүк көдүүү уонна экономический тех-
толо суох үүнүүнү биригилэрин хааччыларга сорук
туруорулуна. Фундаментальной уонна прикладной
чинчийиллэр, колхозтар, совхозтар, абылык уонна
атын предприниматель практикаларыгар научный
чинчийиллэр олоххо кылларын кээтэтин уонна ди-
намизмин бары өтүгүн сайыннаран туран, адыс
кылгас болдьоххо дойду кэллэтинэтигэр абылык бо-
родуусталарын бары көрүсүрүннэн, оттон промыш-
леннаах тыа хаааыстыбатын сырытунан толору
хааччынымыа кириэххэ наада.

Уурааха агропромышленный комплекс араас са-
лааларыгар научной-технической прогресс түргэтэ-
тин сүрүн туһаайылытара быһаарыллынылар.

В. И. Ленин аатынан Тыа хаааыстыбанын на-
укалар Бүтүн Союзтаагы академиялара дойду а-
гропромышленный комплекс сайдытын кэллэ на-
учной хааччыныны олоххо кыллар үрдүкү на-
учной киһини буолара быһаарыллына. Агропро-
мышленный производственной сүрүн туһаайылытара
научной чинчийиллэр, киһилэр былааннаахыны
уонна сүрүннээхтэрин, научной күүстэри уонна ере-
дстволары түмүүнү салайыны күүбүрдөр инниттэн
ВАСХНИЛ, ССРС Госагропромун, агропромышле-
ной комплекс атын министрстволарын уонна ве-
домстволарын баһылаан-көбүлөөн илэр научной
чинчийэр учреждениеларын базаларыгар салаа-
рынан научной комплекстары тэрийини наадала-
аһан аадылына.

ВАСХНИЛ Бүтүн Россиятаагы, Сибирдээги, Со-
буруускай, Орто Азиятаагы, Илинги, Закавказье-
таагы, Арбааны, РСФСР Хара буора суох зона-
тылаагы регионнардаагы отделениеларын болжом-
толору айылса-экономический оройуоннар агропро-
мышленный производственной сайыннарымыа ту-
һаайылытыт чинчийиллэр сүрүннээхтэрин түмү-
лэллэр. Далай Восток регионугар Хабаровскайга
ВАСХНИЛ отделениета тэриллэр.

Наука производственной кытта ыкса сибээһин бо-
дорготер, научной ситимнэлэри практикада орду-
к интеник олохтуур инниттэн састаагыгар, киһи-
лэр ведомственной бас бэриниллэриттэн тутулу-
суох, научной чинчийэр учреждениелары, ууатары,
быраймактыр, конструкторскай, технологическай,
наука о. д. а. таркитэлэрин, научной-технической
информация сулуусаларын кылларын туран, союз-
най, автономнай республикаларга, кыраайдар-
га уонна уобаластарга агропромышленный комитет-
тар истэринэн научной хааччыныны киһилэри тэ-
рийин наадалаахтара быһаарыллына.

Агропромышленный комплекс научной хааччы-
ныны тэрийэр үлэллэр 1987—1988 сылдарга си-
тэрин бэлэтэниэ.

Уурааха ССРС Госагропромун, ССРС минис-
терстволарын, ведомстволарын, ВАСХНИЛ-ы, союз-
най республикалар Министрдарын Советтарын на-
учной-чинчийэр учреждениеларын, тыа хаааысты-
банын үрдүк үөрэх заведениеларын, киһилэр олох-
най—производственной, үөрэх—опытнай хаааысты-
баларын уонна предприниматель материальной
технической базалары боерготүүтэ уталытылы-
бат дыаһаллары ыһалларыгар соруудахтара. Чинчи-
лэр учреждениеларга, конструкторскай, технологи-
ческой, наука атын даҕаны таркитэлэригэр үлэни
экономический көбүлөөни систематын тупсары
дыаһаллара, ону тэҥэ чинчийи аныгы ыһаллары
орду көдүүстээхтэрин тутууга принципнааһы са-
на үрдүк өтөрүмүтүлөөх оборудованины, автома-
тизация средстволарын, прибордары, кыра габарит-
таах уонна селекционной техниканы ырытан оло-
рууга уонна онгортон таһаарымыа дыаһаллар бэлэ-
тэнилэр.

ХОМУУР САБАЛАННА

Атырдыах ыйын 10 кү-
нүгэр Карл Маркс ааты-
нан совхоз баһынала-
рыгар бурдук хомуура
сабаланна. Хатын Ары-
лаах баһынаагыгар ком-
байнердар А. Пинигин,
Н. Яковлев, Н. Арте-
мьев үлэлэрин үгэннэр
сырыттаахтарына тийди-
бит. Үлэ дьонун үгэни-
лэн киһилэр биһигини
үөрө-көтө көрүстүлэр.

Звено бадэрэттэһэн
үлэтир. Саас ыйыны
үлэлэриттэн сабалаан ба-
рытын бойлор үлэлэр-
биттэр. Бурдук ото биэр-
тэниин ыҥа аһыан үгүн
тахсыбытыттан көрдөххө
ыйыны хаачыстыбалаах-
тык ытыллыбыт. Урук-
ку сылларга курдук, со-
рох сиригэр хойуу, со-
рох сиригэр бунатын да
«таракан» буолуоталаа-
бах. Ардахтаах өң дьыл
эбитэ буоллар, үүнүүнү
ыһаллара хаалбыт.

—Бу үлэбитигэр са-
һыны быһа сырытыбыт,
—дир. Н. Артемьев.—
Бүтүн сабалаабыһыт.
Үс бункер бурдукту хо-
муйдубут. Ити аата алта
тонна бурдук дьон суот-
туубут. Ыһымыт рек-
тарьтан үстүү центнер
бурдукту ыһаларыт дьон
суоттаныбыт. Бурдук ото
олус кылгас. 199 гектар
иһнээх баһынаада иди-
лэттэн орду үлэ-
ниригит буолуо.

Звено совхозка быһыл-
та кэлбит «Енисей»
комбайны үлэлэтен бо-
руобалыны сылдыар «На-
мин биллэххэ үчүгэйдик

үлэлэни сөп эбит»,—дэ-
лэллэр комбайнердар.
Уруккуларга холбоотхо
комбайнер үлэлиригэр
орду табыгастаах эбит.
Кабината иһэн. Күн уо-
ту сыраллаах мөлтө-
төр анал оҥолуктардаах,
олорорго сыһааһа, эр-
киинэрэ бүтүннүүтэ өс-
түкүлэ буолан баһына-
ны көрө иһэргэ табыгас-
таах.

Хатын Арылаахха
комбайнердары кытта
тэҥэ престэжчилэр үлэ-
лилэр. Киһилэр отунан
быһыллар ыйыны хо-
муйдаллар. Хардаа Үрдэ.
Тоскин Чарана баһына-
ларга үлэлэһинэр. 320
устууна киһини бэлэ-
нээбиттэр. Куурдубакка
киһилэр буоланнар
буһан хаалыа дьон кут-
таналлар эбит. Үлэлэр-
биттэрэ идиэлэттэн ор-
лут. Киһилэр киһилэри-
лэр? 13 №-дээх СПТУ
слесари Н. С. Гуляев
уонна кочегар Н. М. Ве-
кинов сайынны иһигэ
идэлэрин уларытан от-
тоһуунга үлэлэһиттэр.
Киһилэр балаан ыйын
ортотугар дьон киһи-
лээһингэ үлэлэхтөөх-
тэр. Хаһа аҕаһабыт
сирдэр отторун быһан
хомуйан иһэргэ былаан-
нааллар.

—Бу ырахан дьылга
төһө сэрбэһитин бары-
тын туоралаа да сирэ
түһэрбэккэ хомуйарга,
кыһанабыт,—дэлэлэр
үлэһиттэр.

С. ЯКОВЛЕВ.

БЫЛАХПЫТЫН КЫРБАТАБЫТ

Мугудай общественно-
на атырдыах ыйын 9 кү-
нүнээги турутууна 74
тонна былаагы быһан,
райсовет исполкомунан
тиэрдилибит былаанын
лапта аһарда. Эбни абы-
лыга бэлэмнээһингэ күн
ахсын 25-тан итааһа
суох киһилээх субуотун-
науктар тэрийиниллэр.
Орду үчүгэйдик А. Н.
Пронинскай сабыдисей-
дээх дөтсэд коллектива
үлэлэтэ. Дөтсэдтэр кыс-
тыкка бэлэмнэни өрө-
мүгүн ыта-ыта кыс-
тыгыттарын бэлэттир-
наады. Эргин предприя-
тиета (товаровед С. Г.
Адамова) даҕаны акти-
найдын таарыта. Вир-
дизлэн дьонтон осуола
рабочайа Ф. Г. Оконеш-
никова, пекарь В. В.
Пермякова, дьэ хаһаай-
ната Н. Х. Гуляева уо.
д. а. үтүө субастаахтын
үлэлэтилэр.

Сельсовет исполко-
мун хас биригди киһиэхэ
100-түү устуука былаах
ининьиги туттарар со-
руда тиэрдилибит. Ол
сүннүүн туолла эрэ-
ри, сорохтор быһан ба-
ран биллэри даҕаны ту-
тарар пуунга аҕала
киһитэр.

Былахыт барыта Уу
Одустаах кыстык ферма-
тын таһыгар тизлэн
нырбана турар. Манна
күнгэ 80-чалык муу-
талах мажнэтин таһа-
рыр КДУ-2 нырбатыры-
нан Благовещенскайда-
гы тыа хаааыстыба-
тын институтун студена
В. Башнев үһү буолан
үлэни сылдылар.

Сельсовет обществен-
нойн сүрүн күүһэ аны
дула бэлэмнээһинигэр
туруорулуна.

Н. ПЕРМЯКОВ,
сельсовет исполко-
мун председатели.

БОЧУОТ ДУОСКАТА

1987 сүл маччирэн иһи ыйыгар общественная
суоһуну интеник, киһиттэн бордоруусууна ыһыта
үрдүк көрдөрүүлэри ситиспит манньк коллективтар
уонна биригдээх маннькыттар оройуоннаагы
Бочуот дуоскатыгар таһаарыллаллар.

СОВХОЗТАРТАН

«Мугудай» совхоз (директор Сергеев С. И., пар-
тион секретара Носов Н. Г., профком председатели
Оконешникова В. Г.).

ОТДЕЛЕНИЕЛАРТАН

Толой отделениета (управляющей Ноговицын А.
Т., партийнай таркитэ секретара Сивцев С. Е., сель-
совет исполкомун председатели Пермяков Н. Д.).
Чыапнара отделениета (управляющей Попов П.
П., партбюро секретара Решетников П. Н., сельсо-
вет исполкомун председатели Протодьяконова Е. Н.).
Толоон отделениета (управляющей Ноговицын
С. С., партбюро секретара Решетников П. Н., сель-
совет исполкомун председатели Протодьяконова Е.
Н.).

БЭДЭРЭЭТТЭБЭР ЫАННЫК ФЕРМАЛАРТАН

«Аартык» ферма коллектива (Одүүлун, старшай
Парфенов А. Н.)—хас биригди фуражнай ынахтан
557 кг үтүү ман эбэһээтэлиститэтин 106,7 быры-
һыан толорбутун иһин.
«Кырыс-1» ферма коллектива (Хадаар, старшай
Спирidonova М. Е.)—хас биригди фуражнай ынах-
тан 54,2 кг үтүү ман эбэһээтэлиститэтин 109,8 бы-
рыһыан толорбутун иһин.
«Кустун» ферма коллектива (Толоон, старшай
Федорова А. Н.)—хас биригди фуражнай ынахтан
526 кг үтүү ман эбэһээтэлиститэтин 109,5 быры-
һыан толорбутун иһин.

ДЬИЭ-КЭРГЭНИНЭН БЭДЭРЭЭТТЭБЭР
ФЕРМАЛАРТАН

Рябенская Татьяна Васильевна салайааччылаах
дьиэ-кэргэн фермата (Одүүлун)—хас биригди фу-
ражнай ынахтан 752 кг үтүү ман эбэһээтэлиститэ-
тин 127,2 бырыһыан толорбутун иһин.
Мохлачевская Анисья Самовична салайааччылаах
дьиэ-кэргэн фермата (Чыапнара)—хас биригди фу-
ражнай ынахтан 558 кг үтүү ман эбэһээтэлиститэ-
тин 105,2 бырыһыан толорбутун иһин.

ЫАННЫКСЫТТАРТАН

(Маччирэнгэ 1200 кг үһэ эбэһээтэлиститэбэлэ-
хтэрин)

Захаров Владимир Миронович (Толой)—хас бири-
гди фуражнай ынахтан 1112 кг үтүү ман эбэ-
һээтэлиститэтин 100 бырыһыан толорбутун иһин.
Шеломова Тамара Ивановна (Толоон)—хас бири-
гди фуражнай ынахтан 771 кг үтүү ман эбэһээ-
тэлиститэтин 127,4 бырыһыан толорбутун иһин.
Оконешников Никитфор Иванович (Маралаайы)—
хас биригди фуражнай ынахтан 723 кг үтүү ман
эбэһээтэлиститэтин 100,1 бырыһыан толорбутун
иһин.

(1000 кг үһэ эбэһээтэлиститэбэлэхтэрин)

Парфенов Алексей Николаевич (Одүүлун)—фу-
ражнай ынахтан ахсытан 799 кг үтүү ман эбэһээ-
тэлиститэтин 125,2 бырыһыан толорбутун иһин.
Чалкин Леонид Антонович (Чыапнара)—фураж-
най ынахтан ахсытан 754 кг үтүү ман эбэһээтэли-
ститэтин 142,2 бырыһыан толорбутун иһин.
Собаккин Егор Гаврилович (Соловьев)—хас бири-
гди фуражнай ынахтан 745 кг үтүү ман эбэһээ-
тэлиститэтин 154,5 бырыһыан толорбутун иһин.

ВETERAN ХОЛОБУРА

Хаахасуу киһилэрин
олохтоохторо обществен-
най суоһу аһылытын ба-
лаэмнээһингэ бары бири-
лэни курдук турунулар.
Сэрин уонна үлэ ветеран
Ф. А. Митин кураан
сүл кыһалдаларын туо-
руур туһугар күүһү ха-
рыстаабакка өттүгүра ба-
дытигар сорун туруорум-
мута. Ити соругун толо-
отуулаан уу кыһалатын
оттоон 3 тонна бастык
хаачыстыбалаах оту со-
хобуттар туттарды. Киһи
олохтоох балыһаада ко-
летардыр. Оһон, төһө
да санныгар элбэх сүл

хаарын сүгэн сырыттар,
үлэттэн-хамнастан туо-
раабаат иһкүүөрдөөх. Аҕа-
ларын көбүлөөһингэ
дьиэ-кэргэттэрэ үлэни
өйүүллэр. Кэргэн уола-
наан 7 ц оттоннулар
Якутскайга олоһор-үлэ-
нир кымстара Мария
Федоровна уопускаһын
кэмнэр дьонугар көмө-
лөстө. Оһон, Федор
рор инниттэн хонууга
оттуулаан уу кыһалатын
оттоон 3 тонна бастык
хаачыстыбалаах оту со-
хобуттар туттарды. Киһи
олохтоох балыһаада ко-
летардыр. Оһон, төһө
да санныгар элбэх сүл

К. АРЖАКОВ.

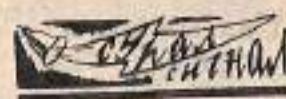
Куомалаһыы тэмимэ

Субуруускай аатынан
совхоз Хатылытаагы от-
делениетын И. Е. Доро-
гунов салайааччылаах
мало-или звенота атыр-
дыах ыйын 3 күнүгэр гра-
фика кирибит.

Звено отчуоттара 195
тонна оту кэбиһинэр
графиты 33 тоннаан
аһарытара. Иван Еро-
мович отчуоттар звенола-
рын салайааччынан сана
үлэтир. Ол эрэри, дьон
уу түмэр, көбүлүүр дьон
дурдаһын көрдөрдө.
Звено одустарыт отун
киһилээн фермалар

кыбылларыгар таһан
иһэр. Улуу Сыһыга 90
тонна киһилээхмит от
тизиллэһинэ.

Бу күнүгэр звено
маршруттаах өттүүр си-
рэ бүтэн бурдук отун
күөхтүү быстарар.
Субуруускай аатынан
совхозка отчуоттар иһи
ардыларыгар куотала-
һы таркитэниэхтэрин
ытыллар. Түмүктэрин
таһаарын иһитэ оҥолу-
луна. Бастаабыттар
убаһанан биригдүүлэ-
нилэр.
А. ДЬЯЧКОВСКАЯ.

Атырдах ийын сааг-
тыгар Уус-Алдан оройуо-
нун «Лена» совхозун Ту-
мал отделениетин база-
тыгар кураан усулуобу-
йатыгар элбэх сыллаах
оту үүннэрини аналлаах
республикатабы семинар
буолан ааста.

Семинары Саха АССР
Госагропромун председа-
тели солбуйааччы Н. А.
Липунов салайан ытта.
Семинарга өрүс илин энэ-
рини оройуоннар ха-
һаайыстыбаларын кылаа-
бынай агрономнара, луго-
мелиоративнай этэрээт-
тэрин начальниктара уонна
элбэх сыллаах оту үүннэ-
ринин дьарыктанар зве-
нолар старшийдара кыт-
тыны ыллылар. Күнүс
2 чааска «Вулканыах-
таах» алааска мустабыт.
Кытта киирэн тыл кэн-
ниитин, кураан усулуобу-
йатыгар оту үүннэрини ту-
һунан звеньевой Михаил
Михайлович Васильев
көрсөтө.

Элбэх сыллаах оту
ыһынан 1983 снл саас-
кытынан дьарыктаммыт-
тар. Бастаан Ааллаах дьин
20 гектардаах алааска
костер безостой оту ыс-
пыттар. Сайын устата үү-
нүүтэ мөлхөт эбит, онтон
күһүрү табан үүмүт.
Ону кыһын, хаһы
суох буолан, сылгыга
алан биэрбиттэр. Эһил-
гитигэр үчүгөйдик үүмэ-
тэх, ииньэ тынан сайын-
ны оттообуттар. Уонна күнүн
элбэх сыллаах оттору
(костер безостой, пирей)
холбоон ыспыттар. 1985

сыллаахха 40 тонна оту.
5 тонна от снэмэтин хо-
муйбуттар. 1986 сыллаах-
ха ити сиртэн 20 тонна
оту, 2,5 тонна от снэмэ-
тин хомуйбуттар. «Сир
улетигэр саамай кылаа-
бынай», — диир Михаил
Михайлович, — саалам-
мыт үлэни ыһыктыбакка
тиһэсэр тирэтин буолар.
Үлэ ыарахаттара хаһна
барый. Технология өттү-
гэр ымпыга-чымпыга эл-
бэх эбит. Холобур, «элбэх
сыллаах от охсулунна да,
хайаан да күрүөтэ сабыл-
лыахтаах. Күнүнүн от
көпчөүлүсүнү элбэх ол би-
рэмэсэ үчүгөйдик кыс-
тыгырыгар усулуобуйа
онорон гектарыгар 1 цен-
тиертэн итэһэ суох мо-
чевина эбэтэр аммофос
кылларан биэрэххэ наада.
Сааскы өттүгэр 2 центнер
нормалаан сир хараарда
да кылларар үчүгөй эбит.
Ыһыга зерновой селла-
лары туттабыт, катонпуг
тийибэт буолан үксүн бэ-
рэннэрин састоробут. Си-
рин оттоһуттар бастаан
2-4 төгүл дискалыбыт,
онтон чычаастык хорута-
быт, бараналыбыт. Дьэ,
ол кэнниттэн хайаатар да
сирин ньуурун көннөрөбүт
(массына да арааматын,
майы да састоробут). Зве-
нода РМЧ-4 дьин уоуру-
дуу кылларар массына
хайаан да наада, онто
суох сатаан үлэлээбөппүт.
Звено 10 киллэх, 4 МТЗ
трактордаахпын. Силлэснэ
ааан 150 гектарга эбиз.
90 гектарга элбэх сыл-
лаах оту ыһабыт. Силлэс-

питин бэйэбит ыһабыт.
хомуйабыт, угабыт, кы-
һын хотонго бэйэбит та-
һабыт. Олутун эмнэ бэ-
йэбит ыһабыт, хомуйабыт.
Звено кыһыннары-сайын-
нары үлэлиир. Онуоха
эбин снл айы 7 ки кү-
рүө туттабыт. Күрүө 4-5
күнн үлэлиир. Билигин
оттуур алаастарбытын эр-
гичин күрүөлүүбүт, ол ор-
дук эбит. Сир күрүөлээх,
төпсиллибэт эрэ буолла-
бына, от үүсэр эбит. Онон
күрүө хайаан да наада...
Ити кэнниттэн кини биэр-
идэлээхтэрин элбэх бол-
пуруостарыгар эппиттээ-
тэ.

Билиги Ааллаах, Кү-
рүөлээх дьин алаастарга
сырыттыбыт, ученайдар
ытар үлэлэрин кытта
биллэстибит. Ученай К. Г.
Оконешников бэйэтин үлэ-
лэрин кытта биллэһиннэр-
дэ, элбэх болпуруоска эр-
питтээтэ.

Онтон Дьордьолос дьин
алааска тийибит, манна
звеньевой М. М. Васи-
льев бүтөйдөмүт сирдэр
барыстарын туһунан кэл-
сөтө. Звено снлын айы
бэйэтин күүһүнэн тутан,
номнуо 35 ки бүтөйи
онорбут.

Госагропром представи-
телэ Г. С. Ксенофонтов:
«Хайа, Уус-Алдан сирэ
эһиги Чурапчытыттан
туох уратылаах эбитий?»
— дьин ыһыктыгыгар К.
Маркс аатынан совхоз лу-
го-мелиоративнай этэрээ-
тин начальнига В. А. Еф-
ремов: «Күрүөлэрэ элбэ-
хэ, бараммата сүрө бэрт

эбит. суолбут былаһын
тухары күрүө», — дьин со-
бон-махтаһан эппиттээ-
битэ. Кырдык, уус-алдан-
нар күрүөнү кыһа түп-
куттар, ол курдук, 1983
сылтан саалаан снл аа-
һы 750 ки күрүөнү ту-
таллар эбит. Билигин
алааһы алааһынан, төгү-
рүчү күрүөлээн эрэллэр.
Бу да иһин элбэх оту от-
туулар, үтүү ыһаллар.

Бу семинар кэнниттэн
туох саалалар үөскөтү-
лэр? Бастатан туран, бы-
һылгы уустук дьылга үлэ-
тэрэһини таптаах, дьо-
ну таба аттаран туруор-
дахха айылга уустуктарын
ыйаамаха сөп эбит.

Иккиннэн, күрүөлэһин
барыстаага саарбага суох.
Манна совхозтарга олох-
тоохтук туруорар кэм кэл-
э. Усунуан, элбэх сыл-
лаах отунан дьарыктанар
звенолар, бастатан туран,
элбэх сыллаах оттор би-
ологичарын эгилэ суох
билиэхтэхтэр, наука бас-
тыг снытарын тутуһуох-
таахтар. Ученайдары кыт-
та мкс снбэһи олохтуох-
таахтар.

Билиги дьоммут, чуо-
лаан, Эрилик Эристин
батынан уонна «Мында-
байы» совхозтар манна
уустук балаһаммыта
олорон бу семинарга суол-
та ууран представителле-
рин ыһытаттарга сэмэс
тардылыахтаах.

А. МАКАРОВ,
ОАПХ кылаабынай
агронома.

Өбүгэлэриң саагтан
биллэрэр ыһахтан үтү-
һыһын үрдөтөр ыһа-
ны — отордоолуну умна
сылдыан барат дьэ туһа-
нан ээбит. Холобур,
Карл Маркс аатынан сов-
хоз сэтэ маннаһыкыта
Мессан алааһыгар ба-
лааннаан олорон отор-
доолуну саалаатылар.
Үтү биллэрдик эбилиһэ,
Кыргыттар саалалар не-
төбүлүн үөрө-көтө үлэни
сылдыаллар. Опытаах
кыһыһыт, наставник
В. М. Гуляева ыччаттарга
сүбэ-сэмэте улахан.

Востууктар А. Петров,
В. Аксентьев кыһаммы-
лаах, дьүкүсүрдэх үлэлэ-
рэ ситиһиллэр төрүттэ-
рин буолуо дьин эрөн-
бит.

Выйыгы мөчирөн
оторунан көстүбэтэ бил-
либэтэх уратылардаах

Д. ДЫДАЕВ.
Баһалай Алаһа.

СИТЭ ТУҔАНЫЛЛАБЫТ

Волугур иһилиһэр ор-
дорунар үтүү иһилиһи-
һэти туһу мөлхөтүн
ыһытталар. Олохтоох Со-
вет өттүтүн дьайытыла-
ах кэпсэтин, тэрэһин
суоһун кэрибэ. Ол түмү-
гү сайынны быйан кэ-
мингэр баара-суога 1 тон-
на 894 кг үтүү хомулунна,
Итинтэн 1 тонна 274 кг
А. Кророва туттарда, М.
Гермогенов 304 кг боро-
дуусууһу туттарда. Ор-
дорунар үтүү туттарыта
иһилиһэ 383 хаһааһыс-
тыбатыттан бнэһ эрэ кы-
тыһа.

дарствога туттарыга 87
тонна көстөх үлэлээн
иһэр. Мантан салтын хаа-
лыы өккө улаатар куттал-
лаах. Итинн оһорунар
суолу-иһи тобулааха
сатанар.

Иһилиһэ хаһааһыс-
тыбатыгар 154 манар
ыһах баар. Холобур, биэр
ыһахтаах, биэр тигэһэ-
лэх Аграфена Гавриль-
на соһотуһун 1,27 тонна
үтүү туттарбыт буолла-
бына, төһөлөөх ситэ туһа-
ныллыбатах кыахтар баал-
ларын бэйэбит суоттаан
кэбиһэ.

Мараһыһыга үрүн ас-
атыһа таһсар. Онон иһ-
илиһиһэ үтүү ордорунар
кылаа суох диир табыл-
дыбат.

Д. НОЕВ.

Волугур.

БАЛЫК БУЛДУГАР ССРС-ы КЫТТА СӨВҮЛЭНИИ

ВАШИНГТОН. Президент Рейган Холбоһуктаах
Штаттар биэрэктэрин чуһаһыгар 200 миһ кэти-
тээх балык бултуур зонаны олохтуур туһунан аме-
риканскай-советскай сөвүлэһини биэр сылга уһа-
тан биэрэргэ АХШ конгрессыгар ыһпыт суругар
сүбэлэстэ.

Сөвүлэһи болдуоһун уһаты АХШ биэрэктэрин
чуһаһыгар балыгы бултааһыһа АХШ уонна ССРС
хардарыта барыстаахтык биэрэ үлэлэһиннэрин
уһатан биэрини хааччыһаа, дьин эһиллэр пре-
зидент суругар. Өскө сөвүлэһи уһатыллыбатаһа,
биэрэ үлэлэһин тохтоһуллан, Америка балыксыт-
тарыгар үн өртүнэн күчүмэһэһэрэ үөскөтүө.

ССТА.

БАСТААН ИҔЭЛЛЭР

булчута. Ити идэтигэр
эмнэ биэр бастыннар
аһсааннарыгар снлдар
үлэһит. Отчуттар звено-
ларын салайыта быйыл
үһүс сыла. Кини быраа-
та алтыс кылаас үөрэ-
нээччигэ Саһа эмнэ бу
звенода от мустарар.

Звено чилиһнэрэ үлэ-
ни кудумсутар киниттэн
үс сиринэн киннээн ба-
лааккаларынан хоһоллор.
Ити кинилэри үлэлиир
миһстэлэригэр чуһаһатар
сиртэн сиргэ көһүүнү
түргэһэтэр. Д. Белая,
Е. Неустроев опыттаах
оһустарааччылар. Кини-
лэр быйыл тохсус кылаа-
һы бүтэрибт Александр
Банищевы бэйэлэригэр
сыһыаран үлэһэ үөрөтөл-

лэр. Уол үлэһэ сүрэхтээ-
һин, улахан дьонтон
хаалсыбат мөһкүөрдээ-
һин хайгыһаллар.

Мустарыһа Саһа Ку-
личкин уонна Гоша Мес-
тиков үлэһиллэр. Ки-
нилэр иһикин Сыһан ор-
то оһуолатын үөрэнээч-
чилэр. Киниттэн иһиы-
кэрдин күүһүт дьулуруа
үлэһиттэр.

Кэбиһиһэ звеновод
бэйэһэ, быйыл онуһу бү-
тэрибт Владимир Ве-
лев, 13 М-дээх СПТУ
үөрэнээччигэ Василий
Лебедев, тракторист
Петр Оконешников буо-
ланнар үлэһиллэр. Ки-
нилэри кытта шэфтээх
олоһу-дьаһаһы хааччы-
һыи производственнай

управлениетын стол-
ра Егор Башарин кыда-
малаһар.

Бу звенода педагоги-
ческай үлэ ветерана, Ле-
нинград блокадатын кыт-
тылааһа А. Т. Старос-
тина отделение салалта-
тын көрдөһүүтүн быһа
тыммакка наставниктаа-
та. Анастасия Тихонова
салалтатынан оһуола үө-
рэнээччилэрэ от бугу-
лаатылар.

«Чурапчы» совхоз Сы-
ланнары отделениеты-
гар 33 снл устата бири-
гэдиһирдэбит пенсионер
П. И. Лебедев от үлэтин
кэмингэр Түөһүгэ хонуу
биргэдиһирэһи таһсы-
быта. Кини үлэһэ опыта,
сирн дойдуну билэрэ от-
тоһуну тарииһиһэ элбэх
чөпчөтүһүн оһордо.

Т. ПОТАНОВ.

Хаачыстыба — түргэһэһи мөһүүмэ ААТТАРА ЭРЭ «ЭКСПРЕСС»

оттоһун садаланыты-
гар, ситэ куурбатах оту
кыһыһыһын түмүтэр,
хас даһаны тонна хаа-
рыһаһаах бородуусуһа
иһиттэн күткүйэн, буор-
ту буолуута таһаарыллы-
быта.

Уларыта тутуу усулу-
обуйатыгар аһыһы бэ-
лэмнээһиниһэ саһаны
одоһотуһун, аһыһылы
хаһааһыһаһы биэр
бөччүһаах ыһматыһан
экспресс-лабораторияла-
ры тарийан, кинилэр
үрдүк көдүүстээхтик
үлэлээһиннэрин ситиһи-
һиллэр. Хомойуох иһин,
лабораторияларга миһс-
тэтигэр партияһа-совет-
скай, хаһааһыстыбанай
органныр солтөөх бол-
боһотуу уурбатар. Ол
курдук, «Мындаһаһы»
совхозка лаборатория
саһардыһа тариллаан
үлэлэһи эрэр даһаны, бэ-
лэмнээһит бородуусу-
һаны аһыһыһаһы
ырааһыһан куоттаран

иһэр. Ол түмүтэр бэй-
һыл, дьыл ураты ту-
һаһааһыһын быһыһы-
һан, оту барыһын суор-
таарыһан аһар наада
даһын туһунан эһиллэр
күөрэйтэллэллэр. Отчо-
тугар, биллэн турар,
хаачыстыба иһин үрдүн
хамнас объективнаһа
суох төлөнөр туруктаах.
Аһыһыһы эттэххэ, уруу-
кудуу, саба тарыйан,
дьаһаһы туоратылла
илиһэ көстөр.

Аһы даһаны совхоз-
тарга дьылаһы билэр
сөптөөх кадрдарыһан
харчыһыны кыаллыбата-
һыттан лабораториялар
иһэн-тоһон үлэлээһи-
тэр. Үксүгэр ходоһаттан
кнм түбөһүх туту аһал-
быһын аһыһаһыһы-
һан мунурданаһаллар. Хо-
лобур, Субуруускай аа-
һыһан совхозтан пресс-
тэммит от сөрүкө кыс-
тык хотоннор тастары-
гар тнэллбит. Ол эрээ-
ри онтон төһө бастын

хаачыстыбалааһа, анализ
оһоһуһуһаһа, баһы-
һэ. Биэр үксүн онуһу
тэрэһин түмүтэр отторо
эмнэ күткүйөн, буһан
эрэрэ биллибэ. Оноо-
һор ол даһаны кэнниттэн
анализ оһоһуһуһаһа.

«Чурапчы» совхозка
даһаны лабораториялар
эрдэ тариллаан баран,
күтүһүннээх үлэни ыһы-
һата. Манна биригэ-
диһирдэр, солоторо суох
аһыһан, от бороһатын
түбөһүх аһалыһтарын
анализтаан эмнэ бэрт су-
дуретук үлэһиллэр.
Онон звеноларга төһө
суортаах от бэлэмнээһи-
тэ биллибэт. Эһин: «Ба-
һа кураһыһа от хантан
кэлэн буорту буолуһу?»
— дьин уопсай куолула-
һын баһыһар. Сн уруу-
кутун курдук, харах хо-
лоһуһунан быһааран
олоруһтарын баһарал-
лар. Рабочай хамнаһын
сөптөөхтүн аһар дьин-
нээх төрүөт суоһун тэһэ

буолар балаһыһыһа
үөскөһиллэр. Бу совхоз-
ка 160 тонна от пресс-
тэммиттэн 63 эрн тон-
на анализтаһыт. Он-
тон көстөрүһүн, 1 суор-
тааһа 37 эрн тонна. Бу
бөһөлөөх уот кураһыһа
7 тонна отторо буһатын
даһаны суорда суоһунан
аһыһыһыт. Онон ура-
ты кыһыһыһы аһыһы-
һах дьылга снэра суох
дьаалатыһан барыһы, фор-
малһы таһаарыллыһыт.

Экспресс-лаборатория,
ити бөһөһүн аһа да көр-
дөрүһүн, үлэһ-хамна-
һа аһыһа оперативнай
буолуохтаах. Оттон би-
һиһи лабораторияларбт
черепалалы сыһарал-
лар. Оту быһаһы ходо-
һаттан эбэтэр кыһыһы-
һан эт хараһыһан көрөн,
бөһа иһилиһин тутан-
хаһан бэрэбэркэлээһин
үксүтэр кыаллыһат. Дьэ
ол түмүтэр бастаны
кыһыһаллар, таһыһа-
һыттан аһыһы ыһтан
ордук кэм устата уонча-

һыһы, онтон эрэ элбэх
аһыһы онгонотуһуһу-
лубат быһаарыһыны та-
һаардылар. Таарыһы
аһыһаһа, манһык кы-
һаһаһа дьылга пресс-тэ-
ми бородуусуһатын хй-
райыһа эппиттнннннн
суох сыһаһаһыһыһы
Карл Маркс аатыһан
совхоз салалтата таһаар-
да. Манна суботуһуһун-
тар көмөлөрүһүн кыһы-
һаларга тнэллбит от ситэ
кэбиһилиһиһиһи сымтар,
оттон ходоһа ситэ
тнэллбилиһиһи хаалбыт
иһиһаллар элбэхтэр.

Түмүткэһн эттэххэ,
быйыл сүөһү аһыһыһын
хаачыстыбатыгар ха-
һаһыһыһаһа даһаны
ыһаһыһы эрйиллэр.
Онуоха биэр бөччүһаах
миһсэһи экспресс- лабора-
ториялар ыһыһы тустаах-
тар. Онон совхозтар ди-
ректордара, парткомнар
секретардара бу дьаһа-
һа суһаллыһа оһорон,
эрчимнээх дьаһаллары
ыһахтарыһы наада.

А. ФИЛИПОВ,
народнай контуруол
оройуоннаһыһы номи-
тетин председателэ.

Билигин туругуһан
оройуонна ботоммут от
бнэс тыммыт биһрин кэ-
риһа пресс-тэммит-киһи-
һэһи бэлэмнээһини прэ-
с-тигэр тиһсэр. Балаһа
үчүгөй тэрэһиниһи бу
дьылаһа «Мугудай»,
«Мындаһаһы», «Чурап-
чы» уонна Карл Маркс
аатыһан совхозтар көр-
дөрүһүлэр. Ол курдук,
атырдах ийын 10 күнү-
һэһи туругуһан «Мугу-
дай» совхоз оттоһубут
отун 30 бырыһыһан —
255 тоннаһы иһиһиһи са-
һаһы технологияһын
бэлэмнээтэ. Бу хаһа-
һыһыһаһа от хаачыһы-
батын иһиһи эппиттннннн
күүсү туруоруһаллар. Ону
эрдэттэн тарийлибит экс-
пресс-лаборатория баһы-
һыһы-көһүлүүр. Лабо-
ратория анализын түмүтэр
пресс-тэммит от барыта
суортааһыһан аһыһыһы-
һа. Оттон ол буоллаһына
рабочайдар хамнаһтарга
үрдээһиниһи мөһтиһиллэр.
Ол эрээри саһаһы тех-
нологияһы туһуһыһа
барыта эрнээхсн буол-
батах. Холобур, Мара-
һаһы отделениетыгар

Индикс 54867.
ЗАКАЗА 98.